

Mezinárodní aspekty sociální politiky

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Mgr. Lubomír Nenička, Ph.D.
Katedra ekonomie a veřejné správy

Cíle přednášky

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- *Charakteristika sociální politiky na úrovni sjednocené Evropy*
 - *Představení sociálních aspektů migrace*
 - *Přiblížení migrační politiky ČR*
-

Počátky evropské sociální politiky

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- V Římských smlouvách (1957) se sociální problematika zmiňovala spíše okrajově (především ve vztahu k volnému pohybu osob).
 - V roce 1961 byla Radou Evropy přijata **Evropská sociální charta**.
 - Deklarovala právo na sociální a zdravotní pomoc a právo na využívání sociálních služeb.
-

Evropský sociální fond (ESF)

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Byl zřízen v roce 1960 na základě Římských smluv jako první z tzv. strukturálních fondů.
 - **Jeho cílem je primárně přispívat ke snižování nezaměstnanosti.**
 - Mezi jeho další cíle patří podpora vzdělávání, boj proti chudobě a diskriminaci či podpora rovnosti mezi pohlavími.
 - Podpora zaměstnanosti z prostředků fondů je realizována v podobě projektů prostřednictvím operačních programů.
-

Využívání ESF v minulosti

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- V prvních letech z něj bylo financováno 50 % výdajů členských států na odbornou přípravu a znovuosídlení pro pracovníky, kterých se dotkla restrukturalizace ekonomiky.
 - Od roku 1971 zvýšen objem prostředků a byla zavedena nová pravidla jeho fungování.
 - V 80. letech bylo rozhodnuto zacílit využívání ESF na boj proti nezaměstnanosti mladých a na podporu nejpotřebnějších regionů.
 - Maastrichtská smlouva rozšířila rozsah podpory z ESF, pozdější Agenda 2000 svěřila fondu **odpovědnost za přispívání k politice soudržnosti a za realizaci evropské strategie zaměstnanosti.**
-

Spolufinancuje národní nebo regionální operační programy (na celé sedmileté období víceletého finančního rámce), které jsou navrhovány členskými státy a schvalovány na základě rozhodnutí Evropské komise (EK).

Podle návrhu EK z roku 2018 se má fond v novém programovém období (2021-2027) transformovat na **ESF+**. Nově má spojovat:

- ESF a Iniciativu na podporu zaměstnanosti mladých lidí.
- Fond evropské pomoci nejchudším osobám
- Program pro zaměstnanosti a sociální inovace
- Program činnosti unie v oblasti zdraví.

Vývoj evropské sociální politiky v 80. letech 20. století

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- **Jednotný evropský akt (1986)** mj. umožnil sociálním partnerům vyjednávat kolektivní smlouvy na evropské úrovni, a přijal ustanovení o harmonizaci podmínek ochrany zdraví a bezpečnosti při práci.
 - V roce 1989 byla schválena **Charta základních sociálních práv pracujících**.
 - Snahy o koordinaci sociální politiky komplikovala rozdílnost sociálních systémů v evropských zemích.
-

Prohlubování evropské integrace a jeho vliv

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Součástí Maastrichtské smlouvy o EU se stal protokol o sociální politice (zahrnuje podporu zaměstnanosti, zlepšení životních a pracovních podmínek).
 - Kompetence EU v sociální sféře rozšířila **Amsterdamská smlouva** – zvláště v oblasti boje proti diskriminaci.
 - Jako jeden z cílů byla smlouvou ustavena **podpora vysoké míry zaměstnanosti**.
 - V roce 2000 byla přijata **Listina základních práv EU**.
-

Lisabonská smlouva (2009) a sociální politika

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVÍNĚ

- Nová smlouva o EU zdůrazňuje sociální cíle unie.
 - Lisabonská smlouva zahrnuje sociální politiku mezi tzv. sdílené politiky. Na její podobu tedy mají vliv jednotlivé členské státy i orgány EU.
 - Lisabonská smlouva výslovně odmítla harmonizaci právních předpisů i zásahy do práv členských států na utváření vlastních systémů sociálního zabezpečení.
-

Nové tendence evropské sociální politiky

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Na summitu v Göteborgu v roce 2017 EK, Rada EU a Evropský parlament slavnostně vyhlásily iniciativu **Evropský pilíř sociálních práv**.
- Další ustanovení měla zvýšit rovnost mezi muži a ženami na trhu práce.
- V roce 2019 vznikl **Evropský orgán pro pracovní záležitosti**.

Evropa a migrace v druhé polovině 20. století

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- V západní Evropě měla v 60. letech imigrace řešit nedostatek pracovních sil.
- Od 70. let dochází ke změně imigrační politiky v souvislosti s hospodářskou krizí.

Migrace a migrační politika

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Migrační politika je „*soubor zákonů, nařízení a praktik týkajících se pohybu mezinárodních migrantů přes státní hranice a jejich pobytu na území cílové země*“.
 - Její součástí je imigrační politika, která se zaměřuje na regulaci vstupu imigrantů.
-

Integrační politika a modely integrace cizinců

Integrační politika představuje soubor zákonů a opatření, jež mají za cíl podpořit začlenění imigrantů do většinové společnosti.

Modely integrace

- **Etnicko-exkluzivistický** – aplikovaný převážně v případě dočasně přítomných zahraničních pracovníků .
 - **Asimilační** – očekává plné přijetí hodnot a kulturních vzorců majority.
 - **Multikulturní** – uznává právo na zachování kulturních odlišností přistěhovalců.
-

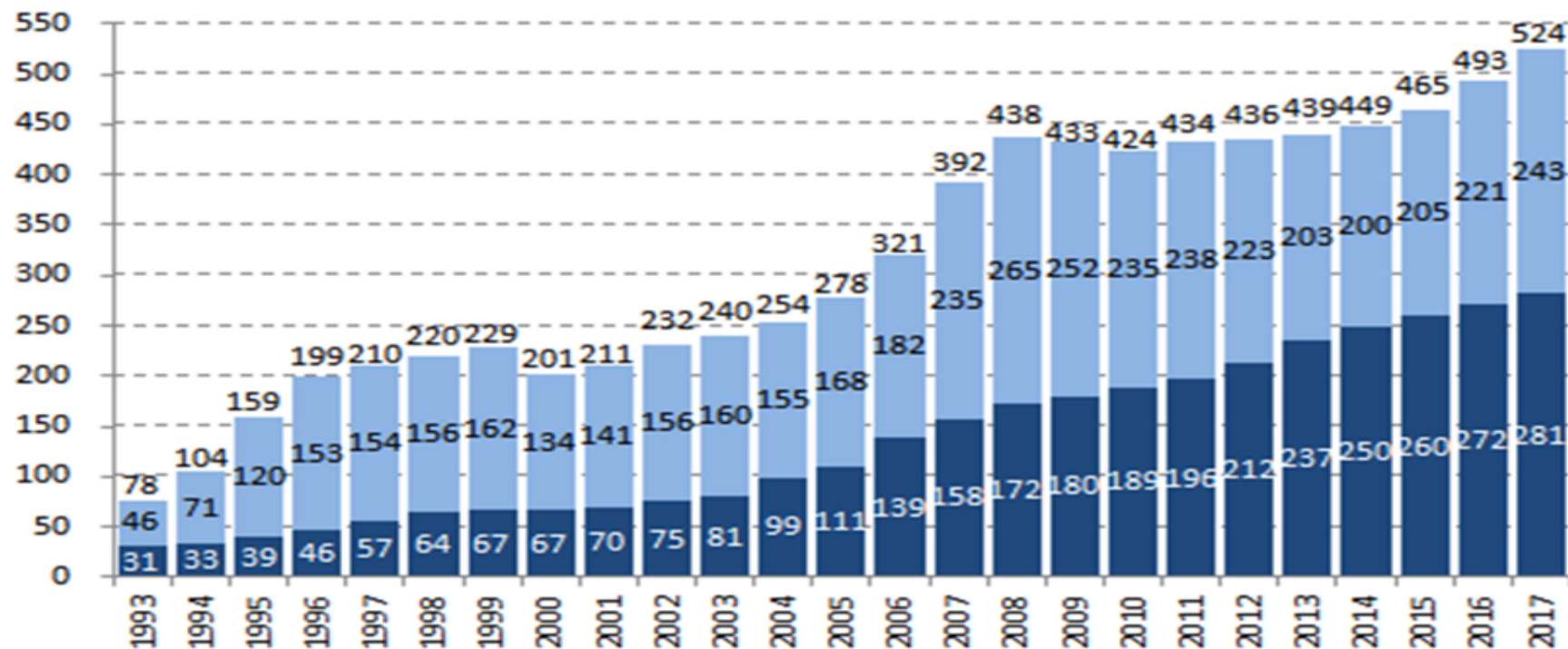
Dimenze integrace cizinců

- **Strukturální** – poskytnutí základních práv a přístup k hlavním společenským institucím jako trh práce či sociální systém.
 - **Kulturní** – osvojení si základních kulturních dovedností a zvyklostí majoritní společnosti.
 - **Interaktivní** – začlenění cizinců do sociálních vztahů a sítí přijímající komunity.
 - **Identifikační** – subjektivní identifikací s většinovou společností
-

VÝVOJ POČTU CIZINCŮ V ČR PODLE TYPU POBYTU
TREND IN THE NUMBER OF FOREIGNERS IN THE CR BY TYPE OF RESIDENCE
1993 - 2017 (31. 12.)

Tisíce / Thousands

■ TRVALÉ POBYTY
 PERMANENT RESIDENCE

■ DLOUHODOBÉ POBYTY NAD 90 DNŮ
 LONG-TERM RESIDENCE OVER 90 DAYS

Imigrační a integrační politika v ČR

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- V souvislosti se vstupem do EU byl ustaven **odlišný přístup k občanům unie a tzv. třetích zemí.**
 - Občané třetích zemí musí mít povolení k zaměstnání a oprávnění k pobytu.
 - Za hlavní předpoklady integrace je považována znalost českého jazyka, znalost většinové společnosti a ekonomická soběstačnost.
-

Cizinci a sociální systém v ČR

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Český systém sociálního zabezpečení se vztahuje i na cizince v rámci všech svých tří pilířů.
 - Nárok na důchod cizinci získávají po splnění standardních podmínek. **V případě občanů třetích zemí je pro poskytnutí důchodu nutnou podmínkou bilaterální dohoda o sociálním zabezpečení mezi ČR a příslušným domovským státem.**
 - Vybrané skupiny cizinců mají nárok na dávky pro osoby se zdravotním postižením, dále na pomoc v hmotné nouzi i na dávky ze státní sociální podpory.
-

- V roce 1960 byl na základě Římských smluv zřízen **Evropský sociální fond**, zaměřený na boj proti nezaměstnanosti.
 - Lisabonská smlouva z roku 2009 zahrnuje sociální politiku mezi tzv. sdílené politiky.
 - Sociální politiku na evropské úrovni ovlivňuje postupující migrace.
 - Mezi nové cílové země imigrace se od 90. let zařadila i ČR.
 - **Český systém sociálního zabezpečení se vztahuje i na cizince v rámci všech svých tří pilířů.**
-